

să continui explorarea zonei tragicului, pe care am străbătut-o, fie urcînd spre izvoare (*Troienele*, de pildă), fie orientîndu-mă după ecoul ei cel mai contemporan, în Lorca (*Nunta însîngerată*, *Yerma*). Intenționez să reiau *Troienele*, prea puțin jucată în stagiunea trecută. Nici actorii, nici publicul, nici textul nu puteau să aibă, în sala Studio, respirația amplă, cerută de tragedie; poate că reluarea ar trebui să fie de fapt o refacere într-un spațiu mai adecvat.

Știu, dintr-o tristă experiență, că tragedia nu „face” săli pline; e un teatru dificil, care cere eforturi nu numai actorilor, ci și spectatorilor. Dar Euripide ne sfătuiește să ocolim „căile bătute”... Așa că, din intențiile de repertoriu anunțate, am ales *Oedip de Sofocle*. Sînt fericit că s-a reluat *Năpasta* în strălucita distribuție de acum 10 ani (Irina Răchițeanu-Șirianu, Emil Botta, Toma Dimitriu, Emil Liptac).

— *Alte proiecte?*

— Nu le pot preciza acum. Ele depind de modul în care intențiile programatice care agită teatrul își vor găsi drum spre înfăptuire.

— *Dar, după cîte știm, dv. v-ați creat o arie de activitate mai largă decît cea determinată de îndatoririle față de prima scenă a țării. În această privință puteți să ne destăinuți ceva nou?*

— Intenționez să montez pentru teatrul radiofonic o adaptare după „Întunecare” de Cezar Petrescu. N-am să neglijez teatrul televizat, cu preocupările sale stimulative în direcția găsirii formulei specifice. Un proiect mai îndrăzneț ar fi acela de a mă apropia de film. Am semnat, împreună cu Iosif Naghiu, contractul pentru un scenariu intitulat *Nu sînt un pescăruș*; bineînțeles, e vorba de Cehov, deci de teatru și de actori. Sînt patru actori tineri, la primii pași în teatru — pași care, după cum se știe, nu sînt niciodată prea ușori. Dacă vom izbuti, înseamnă că voi debuta în cinematografie la o vîrstă la care debuturile nu mai sînt permise. Dar, dacă viața nu începe la 40 de ani, cum spunea Mastroianni într-un celebru film italian, în orice caz, nu se sfîrșește... chiar cînd ai depășit binișor 40...

**Jon
Cojar**

„Să creăm evenimentul teatral”

— *Care sînt obiectivele Teatrului Mic în această stagiune și în ce program se materializează ele?*

— Principalul obiectiv este menținerea și chiar dezvoltarea preocupării dintotdeauna pentru dramaturgia originală contemporană. Avem în repertoriu patru premiere cu piese românești noi.

În programul anunțat de noi a figurat și *Danton* de Camil Petrescu; dintr-o mulțime

de motive, s-a hotărât trecerea piesei la Teatrul Național. Fără îndoială, o modificare de asemenea importantă nu rămîne fără urmări asupra întregului; e vorba de ponderea înscenării ei ca act de cultură, de problematica de maximă gravitate, de caracterul de spectacol-eveniment, cu capacitatea sa de a iradia asupra întregii stagioni; căutăm intens o soluție care să ne îngăduie să pierdem cît mai puțin din direcțiile pe care le-ar fi acoperit *Danton*, și e posibil să ne oprim la *Sam* de G. M. Zamfirescu, pentru care avem în trupă actorul potrivit.

În al doilea rînd, dincolo de preferința constantă pentru un repertoriu foarte nou, inedit, și pentru o modalitate de gîndire teatrală care se pune sub semnul inovărilor, cred că e momentul să se facă un pas mai precis spre o ordonată și continuă cercetare a repertoriului clasic. Nu e vorba de o intenție nemaiîncercată; tendința a existat, și *Richard II* e un exemplu; însuși acest exemplu a demonstrat însă că e nevoie de o modificare a dozaului. Mi se pare foarte important să încerci mereu să te depășești, explorînd teritorii noi; dar fără să pierzi din vedere nici o clipă necesitatea de a face apel la ceea ce este valoare verificată în timp.

— *Cu prilejul ultimei noastre convorbiri*, ați subliniat nevoia de mari partituri în dezvoltarea actorilor foarte talentați... E o bucurie rară să vezi că un teatru meditează în acest mod responsabil la destinul artistic al membrilor săi, și nu se ocupă doar de strălucirea lor trecătoare. Ce se va întreprinde însă, concret, în acest an, pentru a lumina a chîp necunoscut al marilor personalități de la Teatrul Mic?*

— Cîțiva dintre cei mai dotați actori ai trupei, în plină maturitate a talentului, se află în situația de a-și fi demonstrat calitățile mai ales pe un gen de repertoriu ce s-a mulat pe personalitatea și temperamentul lor; și nu de a fi fost solicitați să-și afirme potențele creatoare în raport cu anumite jaloane precis stabilite, așa cum o impune repertoriul clasic. Acești mari actori știu să se miște pe un perimetru foarte îngust; ei au acum nevoie să se verifice cu ajutorul unor criterii profesionale. Concret: Leopoldina Bălănuță va juca *Antigona* de Sofocle. Vom monta *Trei surori* (distribuția completă nu e gata, și de aceea nu pronunț nici un nume).

— *Care este problema-cheie pentru dv., ca director de teatru, în acest moment?*

— Schimbarea ce se petrece în însăși condiția teatrului. Exigențele misiunii educa-

tive, pe de o parte; și dorințele publicului; tema rentabilizării activității sale creează un complex de „presioni“, determinate în mod obiectiv, care impun o mare suplețe și mobilitate, îndrăzneală, putere de adaptare, și totodată consecvență față de principii... Pornind de la premisa că toate preocupările artiștilor trebuie să derive dintr-o înaltă platformă ideologică și estetică, ni s-a întîmplat uneori să uităm de nevoia de bucurie, de sîrbătoare, de comunicare simplă.

Căutăm soluții care, în timp ce răspund unui deziderat, să nu mai dezechilibreze capitolul alăturat, ci să reunească solicitările într-o acțiune viguroasă și eficientă; am citit o serie de piese, cu personaje puține, care îmbină în mod fericit noutatea cu o doză de tradițional; acestea au șansa unei mari audiențe la public, pentru că-i satisfac veșnica foame de sentiment și emoție. Vom încerca „o construcție“ în care repertoriul principal și această serie-surprinză să se susțină reciproc...

— *Teatrul a fost scutit o vreme de „grijile existenței“, trăind în condiții „ideale“, cam de seră, un vis al totalei autonomii... Probabil că schimbarea e dificilă pentru o generație ce s-a desprins de unele îngrijorări și responsabilități care fac parte din viața teatrului, oriunde în lume, obișnuindu-se să considere creația ca un domeniu al „inefabilului pur“; dar ea e firească, sănătoasă, tocmai cu aceste „dezagremente“, așa cum viața organismului e normală doar ca întreg. Unii par cam dezarmați în fața acestui mod complex de a fi al teatrului...*

— Nu despre „dezarmare“ e vorba. Nu în ordinea lăuntrică a teatrului își au sursa problemele de care ne lovim mai tare, ci în raportul teatrului cu publicul. La noi se fac deseori spectacole bune, dar aproape niciodată nu se face o atmosferă bună în jurul teatrului. Nu știm să interesăm, să stimulăm, să creăm evenimentul teatral așteptat, să întreținem curiozitate și atașamentele pe care le trezim. Afișajul e sărăcăcios, publicitatea privită cu suspiciune, ca un gest indecent; iar presa teatrală e într-un divorț fără remediu cu gustul „comun“: ea desființează spectacolele care au „priză“ și consacără studii lungi celor aflate în umbră, crezînd poate că astfel face un serviciu culturii, dar, în realitate, izolîndu-se, aristocratizîndu-se. Cronica se scrie parcă din datorie față de propria conștiință, ca o confesiune (atunci cînd nu se scrie din obligație profesională), și nu cu pasiunea de a stîrni interesul altora, în dialog permanent cu acest public — care este atît publicul teatrului, cît și al gazetarului...

* Vezi revista „Teatrul“, nr. 6/1969.